

ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

мај 2024 / број 140 5/2024

Спорна питања из Закона о извршењу и обезбеђењу

- ▶ Одговори на питања из области здравствене заштите и здравственог осигурања, социјалне заштите и радних односа
- ▶ Позитивноправни аспекти кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу
- ▶ Одлагање кривичног гоњења – опортунитет (члан 283. Законика о кривичном поступку)
- ▶ Последице пропуштања процесних радњи – први део
- ▶ Реч адвоката: Закон о поступку уписа у катастар непокретности и катастар инфраструктуре и улога адвоката
- ▶ Стално настањење странаца у Србији – услови и поступак
- ▶ Понављање управног поступка

Србија - Влагифор, водоград Гостиле

ДИВНА

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Преплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНОМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Божидар Вујичић
Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Маја Глушчевић
Никола Пантелић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Приликом извршења у грађанским стварима која су по правилу везана за заштиту личних, имовинских и сличних интереса основно је да је иницијатива за предузимање извршних радњи препуштена ономе ко за то има интерес. Временом су се правила таквих извршења мењала, допуњавала и усклађивала са неким општим начелима. Сада је у примени Закон о извршењу и обезбеђењу из 2015. године, са озбиљним изменама и допунама које су уследиле 2019. године. Ма како последње измене и допуне Закона биле широке и без обзира на то колико су честе, и даље у стручној, а нарочито у тзв. обичној јавности не престају критике законских решења и ефикаста које су оне произвеле у пракси. То доказује да смо и даље далеко од законског текста који може да издржи озбиљну критику и дужу примену. У овом броју указано је на нека питања која су или одавно спорна а нису решена у Закону, или су се појавила управо након доношења Закона. Да све то не би била само критика, дати су и неки предлози за решење наведених проблема.

Пропуштање странака у парничном поступку доводи до одређених последица, које могу да утичу како на положај странке у поступку тако и на ток самог парничног поступка. У овом броју започета је анализа најновије праксе судова у вези са том проблематиком, кроз навођење појединих карактеристичних ситуација.

Хулиганизам представља један од вишедеценијских проблема овог друштва. Промене у законодавном оквиру и већа посвећеност законодавца кривичним делима навијача није значајније допринела смањивању те социјалне девијације. Систем нуди палету за санкционисање хулигана, па занемаривање било ког сегмента није продуктивно. Коју радњу у сваком конкретном случају треба подвести под кривично дело, а коју под прекршај анализирано је у рубрици „Кривично право”.

Скрећемо пажњу и на текст из рубрике „Радно право” који садржи више детаља о сталном настајењу странаца са аспекта Закона о странцима, Правилника о одобравању сталног настајења и Правилника о подношењу захтева за стално настајење електронским путем.

У ситуацијама безнађа и пропасти најзначајнија је пружена рука спаса, па је текст у рубрици „Поводом” посвећен оснивању, развоју и делатности Међународног покрета Црвеног крста и Црвеног полумесеца, док је у рубрици „Кад језик пресуди” настављено разматрање одлика правног језика са аспекта форензичке лингвистике, и то анализом полисемичности и синонимности правног језика кроз конкретне случајеве из стране и домаће судске праксе.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутиим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Спорна питања из Закона о извршењу и обезбеђењу
- 10 Последице пропуштања процесних радњи – први део
- 17 Реч адвоката: Закон о поступку уписа у катастар непокретности и катастар инфраструктуре и улога адвоката

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 26 Позитивноправни аспекти кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу
- 31 Одлагање кривичног гоњења – опортунитет (члан 283. Законика о кривичном поступку)

УПРАВНО ПРАВО

- 35 Понављање управног поступка

РАДНО ПРАВО

- 40 Стално настањење странаца у Србији – услови и поступак
- 47 Одговори на питања из области здравствене заштите и здравственог осигурања, социјалне заштите и радних односа
- 52 Неоправдани изостанак као отказни разлог у новијој пракси Врховног суда

РУБРИКЕ

- 57 Портал читалаца
- 62 Календар важења правних аката
- 63 Поводом Међународног дана Црвеног крста и Црвеног полумесеца
- 74 Кад језик пресуди: Синонимија и полисемија у правном језику са становишта форензичке лингвистике
- 81 Преглед прописа донетих између два броја

Спорна питања из Закона о извршењу и обезбеђењу

У тексту је указано на нека питања која су или одавно спорна а нису решена у Закону о извршењу и обезбеђењу, или су се појавила управо након доношења тог закона, при чему су за поједине проблеме у чланку понуђена и решења.

Божидар Вујичић,
судија Врховног касационог суда у пензији

Уводни део

Спровести оно што је договорено, утврђено и решено у било којој области деловања даје томе сврху, односно тиме се реализује циљ наведених активности. Одржати дату реч још од давнина мерило је витештва, поштења и достојанства. Од када се друштво организовало и створило одређена тела или органе којима је поверено да у име тих удружења доносе одлуке, спровођење тих одлука постало је неопходно за одржавање поменутих субјеката, због чега је временом морало да се прибегава и принуди оних који нису поступали по утврђеним правилима. Држава, као до сада највиши облик организованог друштва, тим више морала је да изнађе механизме и утврди процедуре како би се одлуке њених органа спроводиле. Због тога су и утврђени начини извршења одлука државних органа о разним питањима и областима, и то почев од извршења административних и управних, као и прекршајних и кривичних аката, па до извршавања одлука у разним грађанским стварима.

Приликом извршења у грађанским стварима, која су по правилу везана за заштиту личних, имовинских и сличних интереса, основно је да је иницијатива за предузимање извршних радњи препуштена ономе ко за то има интерес. Временом су се правила таквих извршења мењала, допуњавала и усклађивала са неким општим начелима. Ако се посматра стање код нас без одласка у далеку прошлост, 1937. године донет је Закон о из-

вршењу и обезбеђењу, који се једно време и после Другог светског рата примењивао кроз правна правила. Након тога, све до 1978. године извршење је регулисано као посебан део парничног поступка. У Закону о извршном поступку из 1978. године¹ регулисана је материја извршења и обезбеђења, тако да су престали да се примењују други прописи који су до тада регулисали наведену материју, као и правна правила. Од доношења тог закона до данас више пута су мењане поједине одредбе кроз измене и допуне закона, а донето је и неколико потпуно нових закона, што говори о сложености проблема које је требало уредити. Сада је у примени Закон о извршењу и обезбеђењу из 2015. године (даље: Закон), са озбиљним изменама и допунама које су уследиле 2019. године². Ма како последње измене и допуне Закона биле широке и без обзира на честе измене Закона, и даље у стручној, а нарочито у тзв. обичној јавности не престају критике законских решења и ефеката које су она произвела у пракси. То доказује да смо и даље далеко од законског текста који може да издржи озбиљну критику и дужу примену.

У овом тексту указано је на нека питања која су или одавно спорна а нису решена у Закону, или су се појавила управо након доношења Закона. Да све то не би била само критика, у наставку следе и неки предлози за решење таквих проблема.

Спорно питање 1: Да ли извршни поступак може да буде једностраначки?

Прво питање само наизглед је теоријско, а у ствари има озбиљне практичне последице. То је питање какав је у ствари извршни поступак – двостраначки или једностраначки.³

то није случај и због тога треба најпре урадити темељну анализу резултата примене Закона, утврдити све проблеме у примени и потом

сачинити радну верзију, коју онда треба препустити озбиљној јавној расправи, па тек на крају свега донети нове законе.

Ендноте

¹ („Сл. лист СФРЈ” бр. 20/78 ... „Сл. лист СРЈ” бр. 24/94).

² („Сл. гласник РС” бр. 101/15... 54/19).

³ Наши истакнути познаваоци извршног поступка Младен Николић и др Небојша Шаркић у „Коментару Закона о извршењу и обезбеђењу” (Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион из 2018) наводе да је, теоријски гледано, извршење по службеној дужности једностраначки поступак јер је у њему једна страна извршни дужник, мада се у пракси у таквим случајевима најчешће као извршни поверилац јавља орган који је донео извршну исправу.

⁴ („Сл. гласник РС” 28/94... 95/18).

⁵ Садашњи систем наплате судских такси не даје добре резултате, па је нужно да се преиспитају законска решења, а пре свега треба мотивисати органе да такве предмете решавају.

⁶ („Сл. гласник РС” бр. 55/14).

⁷ Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС” бр. 32/11).

⁸ („Сл. гласник РС” бр 72/11... 10/ 23).

⁹ Решење Привредног суда у Београду Иив бр. 1617/21 од 9. 7. 2021. и Решење Привредног апелационог суда Иж бр. 620/21 од 28. 7. 2021.

¹⁰ Према подацима из Јединственог програма решавања старих предмета, који је донео председник Врховног касационог суда 5. 2. 2021. за период од 2021. до 2025. године, у 2012. години у судовима у Србији било је 1.589.350 нерешених старих извршних предмета, да би се на крају 2020. године њихов број свео на 287.473. Највећи број тих предмета уступљен је на решавање извршитељима. По истом програму, на крају 2025. године у судовима више неће бити нерешених старих предмета извршења.

¹¹ Наведени подаци изнети су на панелу који је одржан на Правном факултету у Београду 12. 3. ове године у организацији Удружења правника у привреди Србије.

Последице пропуштања процесних радњи – први део

У овом и наредним бројевима анализирана је пракса судова везана за пропуштање радњи које су прописане Законом о парничном поступку.

Драгана Марчетић,
судија Апелационог суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Како се парнични поступак по правилу покреће на захтев странке, реч је о приватном поступку, заснованом углавном на начелу диспозитивности, при чему најчешће влада аутономија воље станака. Тако се он ка свом исходишту, односно доношењу коначне одлуке креће како радњама суда тако још више радњама странака. Последица тога је примена расправног начела као правило, уз врло мали број изузетака, када важи истражно начело. Поступање суда углавном зависи од радњи странака и њихове активности или неактивности. Уколико неке радње странка

не предузме благовремено, за њу може да дође до озбиљних последица, па чак и преклузије или губитка спора.

Парничне радње странака предвиђене су и регулисане одредбама процесног права, у оквиру ког су тачно наведени услови за предузимање одређених ради, допуштеност радњи, начин на који оне морају да буду извршене и у којој форми, као и на који начин делују. Странке предузимају парничне радње које, даље, у садејству са радњама суда одређују ток и окончање поступка. Те радње не морају да буду само активне, већ и пасивност странака производи правне последице.

Ваља напоменути да су за благовремено предузимање одређених радњи блиско везани рокови, који по својој природи могу да буду различити. Детаљнији приказ истих следе у првом делу овог текста.

се у предлогу за извршење наведе јединствени ЈМБГ дужника, односно корисника комуналних услуга.

Правни интерес увек постоји када се заштита повређеног или угроженог субјективног права (потраживања) не може постићи другачије, него само судском одлуком. У случају какав је конкретан, у материји комуналних услуга потпуна заштита може да се постигне скраћеним и бржим поступком пред јавним извршитељем.

Законом о комуналним делатностима утврђена је обавеза даваоца комуналних услуга да обезбеди податке о корисницима услуга,

док је Законом о извршењу и обезбеђењу прописан поступак за наплату тог потраживања преко јавног извршитеља. У конкретном случају давалац комуналних услуга искључиво својом кривицом није обезбедио потребне податке и створио могућност за поступак прописан законом, па стога не може да буде речи о постојању правног интереса за вођење парничног поступка и издавање платног налога, због чега су и наводи жалбе тужиоца неосновани.

(Решење Вишег суда у Београду Гж др. 10037/20 од 15. 6. 2023)

Реч адвоката: Закон о поступку уписа у катастар непокретности и катастар инфраструктуре и улога адвоката

Повод за настанак овог текста су новине које су ступиле на снагу 4. 11. 2023. године, а тичу су немогућности да грађани приступе органу управе, односно Републичком геодетском заводу и катастрима непокретности у његовој надлежности на територији Републике Србије ради остваривања и реализације својих права пред тим органом, односно ради поступка уписа у катастар непокретности, чиме им се онемогућује приступ, осим преко професионалних корисника који са РГЗ-ом имају склопљене уговоре. Наиме, изменама и допунама Закона о поступку уписа у катастар непокретности и катастар инфраструктуре могућност приступа катастру дата је само професионалним корисницима, и то адвокатима и геодетским организацијама. Такво законско решење довело је до негодовања јавности и напада преко средстава јавног информисања, и то пре свега на адвокате, који ради уписа у катастар непокретности наплаћују адвокатску услугу. Да ли су ти напади оправдани и да ли постоји решење за оне који немају новчаних средстава да плате адвокатску услугу – тема је овог текста.

Маја Глушчевић,
адвокат из Ниша

Увод

Повод за настанак овог текста, као што је на почетку наведено, јесу све чешћи на-

пади јавности на адвокате, као професионалне кориснике, који са РГЗ-ом имају склопљене уговоре, а у складу са изменама и допунама Закона о поступку уписа у катастар непокретности и катастар водова, које су ступиле на снагу 4. 11. 2023. године, поред геодетских организација, искључиво су овлашћени да подносе захтеве за упис у катастар непокретности, односно да врше промене носилаца права на непокретности. Тиме, по мишљењу

но, адвокати су пружаоци бесплатне правне помоћи у складу са законом, тако да путем еШалтера врше упис у катастар непокретности у складу са изменама и допунама Закона о поступку уписа у катастар непокретности и катастар водова. Како тај поступак није искључен Законом о бесплатној правној помоћи, то нема сметњи да се примени тај правни пропис у пракси за лица која немају довољно материјалних средстава за трошкове адвоката, а нужно је да их исти заступа пред надлежном службом катастра непокретности.

Закључак

Мишљења сам да изменама и допунама Закона о поступку уписа у катастар непокретности и катастар водова није повређено право грађана на приступ надлежним службама катастра непокретности у оквиру РГЗ-а. Чак је та услуга подигнута на виши ниво јер грађини преко професионалних корисника – адвоката и геодетских организација – сада имају приступ службама катастра непокретности, па је самим тим већа одговорност пружаоца наведених услуга јер, поред не тако једноставне процедуре, постоји и одговорност за оно што се шаље надлежним службама катастра непокретности, као и обавеза чувања и архивирања докумената. Једини проблем је плаћање услуге адвокатима, али ако није неуставно плаћање услуга јавним бележницима чија је тарифа скупља, а обавеза је странке да има сву неопходну документацију ради овере било које врсте уговора, не видим сметњу да адвокати наплаћују своју услугу која је далеко јефтинија, при чему је врло често процедура за упис у катастар

непокретности не тако једноставна, односно сложена је јер странкама најчешће недостаје документација којом доказују правни основ стицања, као и нужан правни континуитет.

Сматрам да се преко адвоката и геодетских организација постиже ефикаснији и бржи, али и сигурнији систем остварења права грађана, односно ефикасније се реализују њихова права пред надлежним службама катастра непокретности. Наиме, адвокати морају да процене целокупан случај и изврше увид у документацију коју грађани имају, а односи се на упис у катастар непокретности, па уколико нешто недостаје, исту прибављају за клијенте. Такође нема више чекања на шалтерима јер се све ради електронски. По мом мишљењу, тек када се надлежне службе катастра разреши старих предмета, измене и допуне Закона доћи ће до пуног изражаја, с тим што се тај поступак односи на све оне грађане који су стекли неку имовину пре почетка рада јавних бележника, што значи да ће Закон имати ограничену примену до решења свих нерешених поступака уписа права на непокретностима који нису решени.

Такође, по мом мишљењу, постоји много нерешених предмета пред надлежним службама катастра непокретности, али је такође јасно да службама катастра непокретности недостаје стручни кадар и да је одговорност предугог трајања појединих предмета и на страни РГЗ-а, јер не поштује рокове предвиђене Законом у управном поступку због недостатка стручног кадра и пренатрпаности надлежних катастарских служби захтевима грађана. Остаје да се види да ли ће се и у том погледу нешто мењати.

Ендноте

- 1 преузето са сајта: <https://efektivna.rs/aktuelnosti-efektivna/potrosaci-aktuelnosti/ocena-ustavnosti-zakona-o-upisu-u-katastar/>
- 2 Ибид.
- 3 Члан 21. ставови 1. и 2. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/2006 и 115/2021).
- 4 Ибид, члан 21. став 3.
- 5 Ибид, члан 36. ставови 1. и 2.
- 6 Ибид, члан 58. ставови 1, 2. и 3.
- 7 Ибид, члан 67.
- 8 Члан 25. ставови 1. и 2. Закона о поступку уписа у катастар непокретности и катастар инфраструктуре („Сл. гласник РС” бр. 41/2018, 95/2018, 31/2019, 15/2020 и 92/2023).
- 9 Ибид, члан 25. ставови 3, 4, 5. и 6.
- 10 Ибид, члан 25. став 7.
- 11 Ибид, члан 25. ставови 8. и 9.

- 12 Ибид, члан 25. став 10.
- 13 Ибид, члан 26.
- 14 Ибид, члан 27.
- 15 Ибид, члан 27. став 2.
- 16 На основу чл. 23. и 65. Закона о адвокатури („Службени гласник РС”, бр. 31/11 и 24/12 – ОУС), члана 33. и члана 280. став 2. Статута Адвокатске коморе Србије („Службени гласник РС”, бр. 85/01, 78/12, 86/13, 11/23 – ОУС), Управни одбор Адвокатске коморе Србије на седници одржаној 11. маја 2023. године.
- 17 Члан 4. став 1. Закона о бесплатној правној помоћи („Сл. гласник РС” бр. 87/2018).
- 18 Ибид, члан 4. став 3.
- 19 Ибид, члан 6. ставови 1, 2, 3. и 4.
- 20 Ибид, члан 7.
- 21 Ибид, члан 9.

Позитивноправни аспекти кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу

Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама и кривично дело из члана 344а Кривичног законика постављају прилично широко биће прекршаја и кривичног дела. Коју радњу у сваком конкретном случају треба подвести под кривично дело, а коју под прекршај анализирано је у овом тексту, с тим што је акценат стављен на спорно питање из праксе ко може да буде извршилац наведеног кривичног дела.

Никола Пантелић,
јавни тужилац у Вишем јавном
тужилаштву у Београду

Република Србија се у погледу насиља на спортским приредбама не разликује од многих правних система широм света. Хулиганизам представља један од вишедеценијских проблема овог друштва. Промене у законодавном оквиру и већа посвећеност законодавца кривичним делима навијача није значајније допринела смањивању те социјалне девијације. Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама (даље: ЗОСНСП) и кривично дело из члана 344а КЗ, које је размотрено у наставку, постављају прилично широко биће прекршаја и кривичног дела, тако да омогућавају гоњење окривљеног за готово сваки недозвољени акт на трибинама. С друге стране, законодавац је добрим делом подударно радње извршења овог кривичног дела и прекршаја из члана 23. ЗОСНСП, који су извршени на и у вези са спортским приредбама. Изузимајући јавне скупове, надлежним органима, пре свега јавном тужиоцу, остављен је простор (тачније проблем) да процени коју радњу у сваком конкретном случају треба подвести под кривично дело, а коју под прекршај.

Квалификовање (готово) сваке недозвољене радње кривичним делом из члана 344а КЗ на први поглед може да делује као адекватан одговор друштва. Међутим, да је могуће на тај начин решити проблем, тј. да сваки „испад“ до ког је дошло на спортској приредби треба процесуирати кривичноправно, законодавац не би предвидео прекршај за дела извршена на спортским приредбама или би их макар видљивије раздвојио. С друге стране, у случају када систем нуди палету за санкционисање хулигана, занемаривање било ког сегмента, односно могућности такође није продуктивно, при чему би на велика врата био заобиђен *ratio* неколицине прописа који регулишу поменута питања. Дубина наведеног проблема може да се сагледа поређењем два члана – кривичног дела и прекршаја који могу да уследе током немира на спортским приредбама или јавним скуповима.

Основни облик кривичног дела из члана 344а ст. 1, за који је запрећена казна затвора до пет година и новчана казна, врши онај ко физички нападне или се физички обрачунава са учесницима спортске приредбе или јавног скупа, врши насиље или оштећује имовину веће вредности приликом доласка или одласка са спортске приредбе или јавног скупа, унесе у спортски објекат или баца на спортски терен, међу гледаоце или учеснике јавног скупа предмете, пиротехничка средства или

или јавног скупа не предузме мере обезбеђења како би се онемогућио или спречио неред, па услед тога буду угрожени живот или тело већег броја људи или имовина веће вредности. Прописана санкција за тај облик дела је затвор од три месеца до три године и новчана казна као споредна. Извршилац кривичног дела из става 5. члана 344а КЗ прописан је алтернативно, при чему то може да буде службено или одговорно лице. Ко се сматра службеним лице, одређено је чл. 112. Кривичног законика. Што се тиче радње извршења, она се ограничава на нечињење, односно пропуштање да се предузму мере обезбеђења које имају за циљ онемогућавање или спречавање нереда на спортској приредби. Што се тиче последице, она је обавезни елемент дела, па ако она не наступи услед пропуста службеног или одговорног лица при организовању спортске приредбе или јавног скупа, нема кривичне одговорности. Као последица прописано је угрожавање живота или тела већег броја људи или имовине веће вредности. У ЗОСНСП предвиђено је које мере службена лица треба да (не)предузму приликом извршења наведеног облика кривичног дела, и то члановима 7–18.

Довршено кривично дело подразумева да је наступила последица коју чини довођење у конкретну опасност живота или тела већег броја људи или имовине веће вредности. За „већи број људи”, сходно правном схватању Кривичног одељења ВСС од 17. априла 2006. године, потребно је да се окупало најмање десет лица.

Учиниоцу дела из ст. 1–4. датог члана, које је извршено на спортској приредби, обавезно се изриче мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама. О предметној мери већ је било речи, само је потребно додати да она може да буде изречена страним и домаћим држављанима. Важно је напоменути и да мером може да се забрани присуствовање само тачно одређеним спортским приредбама. Којим спортским приредбама ће окривљеном бити забрањено да присуствује – зависиће од околности сваког појединачног случаја. Трајање мере рачуна се од правоснажности пресуде, а уколико је учиниоцу изречена и казна затвора, време проведено на издржавању казне не урачунава се у трајање мере.

Одлагање кривичног гоњења – опортунитет (члан 283. Законика о кривичном поступку)

Институт одлагања кривичног гоњења (тзв. опортунитет) даје могућност овлашћеном јавном тужиоцу да у сваком конкретном случају процени да ли за одређено кривично дело које је извршено, уколико су испуњени услови које закон тражи, може да оконча кривични поступак у односу према осумњиченом налагањем појединих мера, које су предвиђене чланом 283. Законика о кривичном поступку.

Никола Пантелић,
јавни тужилац у Вишем јавном
тужилаштву у Београду

Једно од основних начела кривичног поступка којима се руководи јавни тужилац јесте начело легалитета, које је прописано у члану 6. Законика о кривичном поступку под

ганизацијама, фондовима, јавним установама или другим правним или физичким лицима по спроведеном јавном конкурс, који расписује министарство надлежно за послове правосуђа, а спроводи комисија коју образује министар. Изузетно, комисија може да предложи да се наведена средства на захтев физичког лица, а без спровођења јавног конкурса, доделе ради лечења детета у иностранству. Коначну одлуку о расподели средстава доноси Влада.

Суштина института опортунитета је рационализација кривичног правосуђа, растећење судова и спречавање вођења дугих и скупих поступака, посебно уколико се ради о кривичним делима у погледу којих је изражен нижи степен друштвене опасности, па је и, са аспекта јавног интереса, оправдано одложити гоњење.

У случају да осумњичени испуни све обавезе које су му одређене наредбом јавног тужиоца, исти ће донети решење о одбацивању кривичне пријаве (члан 283. став 3. Законика) којим се окончава поступак поводом поднете кривичне пријаве, тако да дато решење има значај пресуђене ствари. У изреку решења којим се одбацује кривична пријава уноси се и чињенични опис кривичног дела како би на неспоран начин био одређен идентитет критичног догађаја на који се пријава односи. Такође, закључак је и Врховног касационог суда да поступак окончан пред јавним тужиоцем има значај „правоснажно окончаног поступка“, као и да, у смислу члана 4. став 1. Законика о кривичном поступку, нико не може да буде гоњен за кри-

вично дело за које је одлуком суда правоснажно ослобођен, осуђен, или за које је оптужба правоснажно одбијена, или је поступак правоснажно обустављен, па и у случају одлагања кривичног гоњења у смислу члана 283. став 3. Законика. Међутим, уколико окривљени не поступи по донетој наредби јавног тужиоца, наставиће се кривично гоњење против њега.

Правна природа института опортунитета је *sui generis*, тако да судска пракса бележи поједина интересантна решења која се односе на његов правни третман. Између осталог, у тај круг сврставају се и трошкови. Из Пресуде Врховног касационог суда Кзз 330/2023 од 6. 4. 2023. године произлази да одбачај кривичне пријаве по начелу опортунитета, у смислу права на накнаду процесних трошкова, не може да се поистовети са обуставом кривичног поступка, као последицом примене начела легалитета.

Већ је током текста напоменуто да је опортунитет начин окончања поступка. Приликом примене института одлагања кривичног гоњења треба да се сматра да је кривични поступак правоснажно окончан тек када надлежни јавни тужилац, услед извршења наложених обавеза од стране осумњиченог из наредбе о одлагању кривичног гоњења, донесе решење о одбачају кривичне пријаве. Дакле, сама чињеница да је окривљени поступио по наредби о одлагању гоњења, без доношења формалне одлуке, није релевантна за окончање поступка (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу КжЗ 12/2023 од 31. 10. 2023. године).

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ“, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца“, „Календар правних аката“ и „Регистар прописа“.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Понављање управног поступка

У члану 176. став 1. Закона о општем управном поступку у дванаест тачака таксативно су набројани разлози за понављање поступка. Ти разлози, као и рокови у којима може да се понови поступак и одредбе које се односе на само понављање поступка, детаљно су анализирани у тексту који следи.

Саша Кулић, дипл. правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде
– Републичка дирекција за воде

Поступање органа јавне власти у управним стварима у најширем смислу, по правилу, резултира доношењем одлуке (решења) о предмету саме управне ствари. Након што то решење постане коначно, што значи да против њега више не може да се уложи жалба, незадовољна странка (а ту могућност има и орган, по службеној дужности) има врло сужене могућности да иницира измену истог зато што је смисао доношења коначне одлуке о управној ствари управо у томе да отклони неизвесност у погледу права и обавеза, као и да се изврши решење. Ако би одлука и након коначности могла изнова да се преиспитује, била би нарушена правна сигурност. Но, чињеница је да постоје случајеви када нека решења ипак треба преиспитати, упркос њиховој коначности, јер постоје јаки разлози за то.

С обзиром на то да је наступила коначност решења, странка не може да га напада жалбом. Томе служе правна средства која се традиционално називају „ванредна правна средства”, како би се разликовала од жалбе, као редовног правног средства. Једно од тих ванредних правних средстава је и понављање управног поступка.

Закон о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016, 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС – даље: ЗУП) садржи врло исцрпне одредбе о понављању поступка, прописујући разлоге за понављање, рокове у којима може да се понови поступак, као и одредбе које се односе на само понављање поступка. Најпре су у члану 176. став 1. ЗУП-а у дванаест тачака таксативно набро-

јани разлози за понављање поступка. Тог законског редоследа придржавао се и аутор у овом тексту.

Разлози за понављање поступка

Разлог за понављање поступка постоји уколико се сазна за нове чињенице или стекне могућност да се изведу нови докази, који би сами или у вези са раније изнетим чињеницама или изведеним доказима могли да доведу до друкчијег решења (тачка 1) наведеног члана). **Дакле, ту се ради о чињеницама односно доказима који су постојали у поступку који се понавља, а не о чињеницама и доказима који су настали након доношења решења.** То је врло важно нагласити зато што нове чињенице и докази који су настали након доношења решења у поступку који се понавља нису ни били обухваћени решењем. Другим речима, под изразом „нове чињенице” подразумевају се чињенице које се појављују по први пут тек у предлогу за понављање поступка, односно у одлуци органа да понови поступак по службеној дужности, али су постојале у поступку који је претходио доношењу решења. Уколико би се радило о чињеницама и доказима који су настали након доношења решења, они не би ни могли да буду изнети у ранијем поступку нити би решење било засновано на њима, па стога могу да представљају разлог за покретање другог поступка. Тај разлог за понављање поступка уједно је и најчешћи у пракси. Као што је већ речено, до понављања поступка може да дође на основу захтева странке, али орган то може да учини и по службеној дужности.

Поновити се може и поступак у ком је донето решење повољно по странку – ако се одлука заснива на неистинитим тврдњама странке којима је овлашћено службено

шења (члан 180. став 1. ЗУП-а). Међутим, у изузетним ситуацијама (што је на органу, односно службеном лицу које води поступак да процени) извршење решења може да се одложи. Разлози за одлагање извршења прописани су у ставу 2. истог члана: ако би извршење странци нанело штету која би тешко могла да се надокнади, а одлагање извршења није противно јавном интересу, нити би нанело већу или ненадокнадиву штету противној странци или трећем лицу.

Након подношења захтева за понављање управног поступка покреће се једна специфична процедура, која има две фазе. У првој фази одлучује се о захтеву странке за понављање поступка. О томе увек одлучује орган који је донео коначно решење. Исти орган одлучује и о понављању поступка по службеној дужности (члан 181. став 1. ЗУП-а). Као и у погледу свих других захтева, орган најпре испитује испуњење формалних услова за поступање по захтеву. Ако захтев није благовремен, није дозвољен, изјављен је од стране неовлашћеног лица или разлог за понављање поступка није учињен вероватним, орган ће донети решење о одбацивању захтева. Разуме се, уколико је захтев неуредан, орган ће одредити рок у ком странка треба да отклони неуредност, па ако она то не учини у остављеном року, орган може да донесе решење о одбацивању захтева. Ако не одбаци захтев, орган користи захтев за наставак рада и испитује да ли је разлог за понављање поступка могао да доведе до друкчијег решења. Став органа, односно службеног лица које води поступак

може да усмери даље поступање у два правца: ако нађе да разлог за понављање поступка није могао да доведе до друкчијег решења (нпр. странка износи чињеницу која није ни у каквој вези са управном ствари), орган доноси решење којим одбија захтев за понављање поступка. **У противном доноси решење којим дозвољава понављање поступка. Истим решењем одређује обим понављања.**

Поновити се може цео поступак или само његов део, већ према природи управне ствари. Решење којим се дозвољава понављање поступка увек одлаже извршење коначног решења. У поновљеном поступку радње које се понављају предузима орган који је дозволио понављање поступка (члан 182. став 1. ЗУП-а). Међутим, ако поступак понавља другостепени орган, он може да наложи првостепеном органу да у року који одреди за предузимање радњи и доставу списка уместо њега предузме радње у поновљеном поступку, уколико сматра да првостепени орган може брже и економичније да их обави.

Резултат понављања поступка може да буде различит:

- орган може да остави на снази коначно решење уколико нађе да ни након поновљеног поступка у тој управној ствари нема места другачијој одлуци, а
- може и делимично или потпуно да измени решење (коначно решење заменити другим), при чему од природе управне ствари зависи да ли ће коначно решење својим решењем укинути или поништити.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства и пореза. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Стално настањење странаца у Србији – услови и поступак

Последњим изменама Закона о странцима олакшано је и убрзано одобравање сталног настањења, а донети су и подзаконски акти, па је та нова регулатива предмет разматрања у овом чланку.

Мр Жељко Албанезе

Уводне напомене

Сагласно члану 39. Закона о странцима („Сл. гласник РС” бр. 24/2018, 31/2019 и 62/2023 – даље: Закона) страни држављанин у Републици Србији може да борави на:

- краткотрајно,
- по основу визе за дужи боравак,
- привремено и
- као стално настањен.

У наставку текста представљено је више детаља о сталном настањењу (негде се назива и „стални боравак”), које је регулисано:

- 1) члановима 67–73. Закона,**
- 2) Правилником о одобравању сталног настањења** („Сл. гласник РС” бр. 118/2023) и
- 3) Правилником о подношењу захтева за стално настањење електронским путем** („Сл. гласник РС” бр. 6/2024).

Странац је, у смислу Закона, свако лице које нема држављанство Републике Србије. Сагласно члану 67. став 8. Закона, странац којем је одобрено стално настањење изједначен је у правима и обавезама са држављанима Републике Србије, осим у погледу оних права и обавеза од којих је, на основу Устава и Закона, изузет. То је свакако једна од чињеница која Србију чини прихватљивом дестинацијом, пре свега за пословне људе, који имају и економске интересе (нижи порези, стимулисање новог запошљавања) да у Србији имају пребивалиште и инвестирају у своје пословање. У том смислу највећи број страних држављана чији су животни или пословни интереси

везани за Републику као дугорочан циљ имају добијање одобрења за стално настањење у нашој земљи, односно могућност дуготрајног боравка и рада у Републици. Наравно, нису само пословни разлози у питању, већ су то у многим случајевима и социјални, хуманитарни или породични разлози. За све наведене ситуације последњим изменама Закона олакшано је и убрзано одобравање сталног настањења, како у интересу Републике тако и у интересу страних држављана.

1. Стално настањење – услови за одобрење

Стално настањење подразумева одобрење дуготрајног боравка страног држављанина у Републици Србији (даље: Република), па се зато од странца тражи да испуни следеће услове:

- 1) да има важећи лични или службени пасош или важећу личну карту државе чији држављани, у складу са важећим прописима, могу да уђу у Републику са личном картом;**
- 2) да обезбеди доказ да поседује средства за издржавање;**
- 3) да обезбеди доказ о здравственом осигурању;**
- 4) да поднесе доказе о оправданости захтева за одобрење сталног настањења;**
- 5) да изврши уплату прописане таксе;**
- 6) да у Републици борави непрекидно три године на основу одобрења привременог боравка, при чему:**
 - (1) непрекидним боравком сматра се ефективни боравак странца на територији Републике, са могућношћу виšekратног одсуства из Републике до десет месеци или једнократног одсуства до шест месеци у периоду од три године;**

■ промена пребивалишта странца врши се код надлежног органа на чијој је територији ново пребивалиште странца, уз оверену писану сагласност власника стана или лица које он овласти;

■ сматра се да је одјава пребивалишта извршена на дан пријаве пребивалишта на новој адреси.

Наведени правилник садржи више детаља о изгледу обрасца пријаве боравишта странца и начину пријаве боравишта, адресе становања, промене адресе становања и пријаве и одјаве пребивалишта странца.

6. Одобрено стално настањење искључује потребу јединствене дозволе

Према одредбама Закона, странац којем је одобрено стално настањење има право на рад у Републици у складу са Законом о запошљавању странаца – без јединствене дозволе (јединствена дозвола представља дозволу за привремени боравак и рад странца у Републици). Другим речима, право на рад у Републици без издате јединствене дозволе

остварује странац којем је одобрено стално настањење у складу са Законом. Тако је и по наведеном основу странац са сталним настањењем у Републици изједначен са држављанима Републике, јер му је за заснивање радног односа, на пример, потребан уговор о раду са послодавцем, као и за домаћег држављанина, а није му потребна јединствена дозвола за рад и боравак у Републици.

Такву погодност, осим странаца који дугорочно заснивају радни однос са домаћим послодавцима, могу да користе и странци којима је одобрено samozapošljavanje у Републици. **Samozapošljavanje странаца** остварује се њиховим радним ангажовањем у привредним субјектима или другим облицима делатности у којима ће они бити једини или контролни члан. Добијањем одобрења сталног настањења у Републици ти странци имаће дугорочне могућности за оснивање, рад и пословање у својим привредним друштвима или предузетничким радњама, а неће морати посебно да обезбеђују јединствену дозволу за рад и боравак у Републици.

ИНГ-ПРО

Одговори на питања из области здравствене заштите и здравственог осигурања, социјалне заштите и радних односа

У наставку су размотрена актуелна питања из области здравствене заштите и здравственог осигурања, са освртом на установе социјалне заштите, с тим што је у последњем делу акценат на радним обавезама и кршењу радне дисциплине услед алкохолисаности запосленог. Одговори су конципирани тако да пруже помоћ и практично решење са којим се у свакодневном раду сусрећу и запослени и послодавци.

Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента здравствених
установа

Неодговарајућа потврда о привременој спречености за рад

Питања у вези са боловањем, како се показало, представљају неисцрпну тему и увек изазивају највише интересовања. Та тема посебно добија на значају у ситуацији дефицита радне снаге, који је не тако давно био незамислив, а сада представља реалност времена у којем живимо. Услед такве тренутне ситуације, јасно је да је интерес послодавца да се спречи злоупотреба боловања посебно изражен. Право запосленог на одсуство са рада услед привремене спречености за рад представља његово законско право, тако да ће у наставку детаљније бити појашњена сама процедура и указано на могуће последице подношења неодговарајуће потврде о привременој спречености за рад.

У случају привремене спречености за рад (боловање) запослени је, према Закону о раду, у обавези да обавести послодавца о наступању исте. У року од највише три дана од дана наступања привремене спречености за рад запослени доставља послодавцу потврду лекара која садржи и време очекиване

спречености за рад. Из оправданих разлога, а у случају теже болести, уместо запосленог, потврду могу да доставе чланови уже породице или друга лица са којима живи у породичном домаћинству. Ако запослени живи сам, потврду је дужан да достави у року од три дана од дана престанка разлога због којих није могао да достави потврду.

Нису рејике злоујојреде, тје уколико њослодавац њосумња у ојравданостѝ разлоја за одсусѝвовање са рада, може да њоднесе захѝев надлежном здравсѝвеном орѝану (Републички фонд за здравствено осигурање) ради уѝврђивања здравсѝвене сѝособностѝ зајосленој. Када се говори о сумњи послодавца, ту се пре свега мисли на злоупотребу одсуства услед фингиране болести или повреде. Међутим, постоје случајеви када запослени самостално или уз помоћ других лица кривотвори податке, односно нетачно упише податке у циљу остваривања одређене користи. Јасно је да се тада сусрећемо са бићем кривичног дела фалсификовање исправе, које је предвиђено Кривичним закоником. **Поставља се питање да ли постоји одговорност и здравствене установе или лекара због уписа неистинитих података.** Одговор на то питање може да пружи само стварно и месно надлежан суд у кривичном поступку, према Закону о кривичном поступку, а не послодавац.

Међутим, независно од тога да ли постоји осуђујућа кривична пресуда, грађанскоправ-

послодавац може да упути запосленог на одговарајућу анализу у овлашћену здравствену установу коју сам одреди, о свом трошку, ради утврђивања наведених околности. Одбијање запосленог да се одазове на позив послодавца да изврши анализу сматра се непоштовањем радне дисциплине.

На крају може се констатовати да постоје два начина реаговања која се односе на описани случај сумње у алкохолисаност:

- први је овлашћење послодавца да запосленог упути у надлежну здравствену установу коју одреди послодавац, а
- други је да послодавац својим општим актом уреди начин на који се утврђује сумња на алкохолисаност (што подразумева да мора да одреди овлашћено лице (или више

лица) које ће утврђивати чињеницу алкохолисаности, при чему треба да поседује уређај којим може да се обави алко-тестирање и да пропише начин на који ће се саставити записник о утврђеним чињеницама.

Целокупна процедура је неопходна зато што је и Законом о здравственој заштити, којим је уређена друштвена брига за здравље на нивоу послодавца, прописано да послодавац из својих средстава организује и обезбеђује здравствену заштиту запослених ради стварања услова за здравствено одговорно понашање и заштиту здравља на радном месту запосленог, која обухвата, између осталог, лекарске прегледе ради утврђивања способности за рад по налогу послодавца.

Неоправдани изостанак као отказни разлог у новијој пракси Врховног суда

Увек актуелна питања неоправданог изостајања запосленог са рада, али и које санкције могу да се изрекну за такво понашање, анализирано је кроз наредне примере из судске праксе.

Редакција

Неплаћено одсуство и неоправдани изостанак са посла – Пресуда Врховног суда Рев2 1801/22 од 30. 8. 2023

Запослени је дужан да се врати на рад све док се не донесе одлука којом се дозвољава продужење неплаћеног одсуства, док се, у супротном, његово одсуство сматра самовољним одсуствовањем са рада, при чему подношење захтева од стране запосленог није довољно да би остварио право на неплаћено одсуство сматрајући да ће одсуство бити одобрено, већ то право мора да буде засновано на одлуци послодавца у складу са општим актима послодавца.

По протеклу времена на које је неплаћено одсуство одобрено запослени је у обавези да се врати на рад код послодавца оног дана (датума) који је утврђен решењем послодавца којим је остварио то право.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, након одлуке послодавца којом је одобрено одсуство са рада без накнаде у периоду од 17. 6. 2017. до 17. 11. 2017. године, применом члана 78. Закона о раду и члана 28. Колективног уговора туженог, тужиља се није вратила првог наредног радног дана након истека одобреног неплаћеног одсуства дана 20. 11. 2017. године и у наредним радним данима узастопно до 23. 11. 2017. године, а о разлозима свог недоласка на рад није обавестила свог непосредног руководиоца, нити је своје одсуствовање са рада за наведени период оправдала одговарајућом

правно је без значаја у погледу изложених разлога, с обзиром на то да треба разликовати стање привремене спречености за рад од стања радне способности због дејства медикаментозне терапије с обзиром на последице (слаба фрустрациона толеранција, снижено расположење са редукованим вољним и нагонским динамизмом и слабом способношћу истрајавања, изражене потешкоће у прилагођавању).

Стварна заблуда приликом повреде радне обавезе – Решење Врховног касационог суда Рев2. 3066/21 од 22. 9. 2022

Стварна заблуда искључује кривицу, а постоји кад запослени учини повреду радне обавезе у погрешном уверењу да постоје околности према којима би, ако би те околности стварно постојале, предузета радња била допуштена.

Из образложења:

Одредбом члана 179. став 1. тачка 5) Закона о раду прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђену општим актом или уговором о раду. Оспореним решењем тужиоцу је отказан уговор о раду због повреде радне обавезе прописане тачком 19) Уговора о раду и непоштовања радне дисциплине утврђене чланом 3. став 1. тачка 16) Правилника о радној дисциплини и понашању запослених код туженог од 27. 5. 2008. године, које се састоје у неоправданом изостанку са посла.

Неспорно је да је тужилац предао писани захтев за коришћење годишњег одмора свом колеги који је у његово име требало да га преда туженом, затим да од 16. 5. 2019. године до 4. 6. 2019. године није долазио на посао, као и да тужиочев накнадно поднет захтев од 31. 5. 2019. године није одобрен. **Међутим, судови нису на поуздан начин утврдили чињеницу да ли је захтев предат у складу са праксом туженог и да ли запослени користе годишњи одмор по накнадно добијеној сагласности, што је од утицаја на примену отказног разлога из члана 179. став 1. тачка 5) Закона о**

раду. Недолазак на рад представља повреду радне обавезе, али та околност сама по себи не значи и да постоји оправдан разлог за отказ уговора о раду из члана 179. став 1. тачка 5) Закона о раду, јер је том законском одредбом изричито прописано да је повреда радне обавезе санкционисана отказом уговора о раду ако ју је запослени учинио својом кривицом, што значи да је постојање кривице запосленог услов за давање отказа уговора о раду, применом наведене одредбе Закона. Стварна заблуда искључује кривицу и постоји кад запослени учини повреду радне обавезе у погрешном уверењу да постоје околности према којима би, ако би те околности стварно постојале, предузета радња била допуштена.

Нижестепени судови су, одлучујући о кривици за повреду радне обавезе, оценили да тужилац није поступао са дужном пажњом јер је годишњи одмор користио без сагласности послодавца, а није проверио да ли је захтев за коришћење истог у његово име благовремено поднет. Оцењено је да је без утицаја то што је тужени толерисао накнадно поднете захтеве за коришћење годишњег одмора, с обзиром на то да погрешна пракса (чак и да постоји) не оправдава запосленог и не искључује његову одговорност. Код туженог постоји Процедура за радне односе и обуке (02/3 бр. 031-3090/17 од 6. 4. 2017. године), којом је прописан начин остваривања права из радних односа, укључујући и право на коришћење годишњег одмора, која по оцени другостепеног суда у конкретном случају није поштована. Међутим, судови у току поступка нису утврдили да ли је ту процедуру дословно примењивао сам тужени или је његова пракса била другачија, посебно када се имају у виду исказ тужиоца, који је саслушан као странка, и искази сведока да је тужени често толерисао неблаговремено поднете захтеве и накнадно давао одобрења за годишњи одмор. Од тог утврђења зависи да ли је тужилац одсуствовао са рада неоправдано или у оправданом уверењу да ће и његов захтев бити одобрен, као и оцена да ли је код тужиоца постојала стварна заблуда, која би искључила његову одговорност за повреду радне обавезе због које му је престао радни однос.

Имате питање?

Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Удаљење запосленог за време боловања

П: *Запослени је одбио да прими решење о суспензији након ујозорења. Исто решење послије је поштом са послодавцем. Запослени одбија да га прими и у међувремену одвара боловање. Како послије у датој ситуацији у складу са законом?*

О: У описаном случају чињенице су да је боловање отворено, а решење о суспензији није уручено, дакле – суспензија није започела, него ће тек да започне.

Према одредбама Закона о здравственом осигурању (даље: Закон), накнада зараде за време боловања припада запосленом ако је његово здравствено стање такво да је спречен за рад услед болести, повреде на раду или ван рада, због одржавања трудноће или због неге члана уже породице. Међутим, Закон предвиђа и могућност да је запослени за време боловања удаљен са рада, при чему је дата посебна методологија обрачуна накнаде зараде.

Према одредбама члана 100. става 1. Закона, ако је за запосленог за време коришћења права на накнаду зараде донета одлука о удаљењу са рада у вези са покренутим кривичним поступком, у случају одређивања притвора, као и у другим случајевима утврђеним законом, накнада зараде исплаћује се у висини једне четвртине утврђене накнаде зараде, а ако осигураник издржава чланове уже породице, у висини једне трећине те накнаде зараде. Закон у датој одредби наводи да се удаљење спроводи у вези са покренутим кривичним поступком, у случају одређивања притвора, као и у другим случајевима утврђеним законом. То практично значи да се на

удаљење запосленог за време боловања примењују одредбе Закона о раду који регулише поменути материју. Конкретно, удаљење запосленог са рада регулисано је одредбама чланова 165–170. Закона о раду, којима је утврђено да удаљење са рада може да буде:

- 1)** обавезно, кад настаје по сили закона, односно када се запослени увек удаљује привремено с рада, или
- 2)** факултативно, када запослени може привремено да се удаљи с рада, тј. када надлежни орган код послодавца одлучи да на запосленог примени наведену меру.

Факултативно удаљење настаје као удаљење које има карактер привремене мере до утврђивања одговорности запосленог. Према члану 165. Закона о раду, факултативно привремено удаљење запосленог утврђено је, као у описаном случају, услед непоштовања радне дисциплине или повреде радне обавезе која угрожава имовину веће вредности, утврђене општим актом или уговором о раду, ако је природа повреде радне обавезе, односно непоштовања радне дисциплине или је понашање запосленог такво да не може да настави рад код послодавца пре истека рока из члана 180. став 1. истог закона (изјашњење на упозорења о отказу).

Према наведеној одредби члана 100. став 1. Закона, у свим случајевима привременог удаљења с рада, док не ради због удаљења, запосленом припада накнада зараде у висини:

- 1)** једне четвртине утврђене накнаде зараде, односно
- 2)** ако запослени издржава чланове уже породице, у висини једне трећине те накнаде зараде.

Значи, у датом случају основицу за накнаду за време удаљења представља накнада зараде коју запослени прима за време боловања у складу са Законом. Конкретан износ

Сагласност на садржину и изглед печата школа прибавља од министарства надлежног за послове управе. Школа својим актом утврђује која се врста јавних и других исправа оверава великим, а која малим печатом. Јавне исправе потписује овлашћено лице, тј. директор школе на начин утврђен законом. Приликом ступања на дужност директора

школе изабрано лице, између осталог, депонује и свој потпис, а не факсимил потписа.

Мишљења смо да у конкретном случају лице које обавља функцију директора не може да користи факсимил на јавним исправама (сведочанство и ћачка књижица). Факсимил не може да буде замена за оригинални потпис докумената који имају правну важност.

Календар важења њравних акаџа

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	„Сл. гласник РС“ број	Датум примене
Закон о изменама и допунама Закона о накнадама за коришћење јавних добара	92/2023	члан 41. став 5. и члан 43. став 1. примењују се од 1. 6. 2024. године
Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини	63/2023	члан 1, члан 2, члан 3. став 1, члан 4. став 3. и члан 5. став 4. примењују се од 1. 6. 2024. године
Правилник о радио-опреми	24/2024	примењује се од 1. 6. 2024. године
Правилник о захтевима еко-дизајна за машине за прање веша у домаћинству и машине за прање и сушење веша у домаћинству	45/2023	примењује се од 1. 6. 2024. године
Правилник о захтевима еко-дизајна за машине за прање судова у домаћинству	45/2023	примењује се од 1. 6. 2024. године

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...“ бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана Црвеног крста и Црвеног полумесеца

Идеје хуманости и посвећеног деловања за бољи свет кроз међународне и домаће прописе, као и примери јавних личности који су дали свој допринос деловању организације Црвеног крста у свету, приказани су у наставку овог текста.

Ако нисте до сада читали Виктора Франкла, угледног професора неурологије и психијатрије, али и преживелог из неких од најокрутнијих концентрационих логора, чије су књиге, преведене на неколико десетина светских језика, постале незаобилазна литература и у научном и у лаичком раду на човековој душевности, време је да то учините јер нико боље о самопрегору, пожртвовању и проналажењу смисла онда када се све чини пакленим није знао и говорио од њега. И ничије речи не могу боље да илуструју сврху напора људи који раде за друге од следећих његових у књизи „Потрага за смислом“:

„Бити човек увек упућује и усмерено је на нешто друго или неког другог осим себе. Што човек више заборави самог себе предајући се служењу неком циљу, то је више човек и то се више остварује. [...] Човек не може доћи до самоостварења ако је усредсређен само на себе. Самоостварење је тек последица љубави према ближњему.“

Иако нови врли свет изгледа као да лежи на новцу и моћи, живот ипак стоји на плећима оних који подмећу своје руке и рамена да понесу друге, оних који дају време и пажњу да би другима било боље, иако се понекад сами исцрпљују. А свет као да је одвајкада погрешно устројен, па је увек потребно борити се против бесмислених погибидија, болести, злобе, немаштине, предрасуда и сличних зала, која је, како се испоставља увек изнова, устројио и практикује само човек. Чини се такође да мањи део човечанства има племените пориве да служи другима, а можда је тај део само тиши и усредсређенији на делање уместо на хваљење. Многе професије засноване су баш на потреби да човек човеку даје и помаже, а баш њих свет моћи и новца назива непрофитабилнима и у њих најмање улаже. Бити лекар, медицинска сестра, неговатељ, социјални радник, па и свештеник у било којој религији, ако се она практикује својски, учитељ, васпитач или било ко кô своја знања и вештине користи за добробит других – јесте позив, а не посао, па би као такав и требало да се третира. Хуманитарци широм света из

води програме и активности који произлазе из циљева и задатака Међународног покрета, као и да нарочито, између осталог, заступа идеје добровољног рада у корист угрожених лица, **региструје и спроводи обуку волонтера за рад у Црвеном крсту Србије**, и у **Закону о волонтирању** („Сл. гласник РС” бр. 36/2010) постоје одредбе које се односе на рад Црвеног крста. Тако је у члану 3. прописано да се волонтирањем не сматра обављање послова Црвеног крста Србије који су везани за остваривање циљева и задатака у складу са законом и другим прописом.

Зашто је важно да Црвени крст ради

Међународне организације, корпорације, националне владе и појединци врло често фокусирани су на развој и напредак без освр-

тања на квалитет и вредност живота самог. Хрли се у прогрес, згрће се профит и говори о хедонизму и луксузу, а заборавља да нас врло често само корак дели од пропасти или посрнућа. Живот на земљи требало би, супротно томе, да буде вођен племенитошћу и бригом за појединца, а циљеви и намере свих да буду постављени тако да се гради свет који ће бити по мери сваког његовог становника. Зато пророчки звуче речи америчког председника Теодора Рузвелта:

„Учините све што можете, користећи све што имате, било где да се налазите.”

Само тада када свако од нас буде поступао на наведени начин људи ће бити достојни света који су добили, и моћи ће да га оставе потомцима бољим него што је био.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- 1 <https://www.icrc.org/en/document/annual-report-2022>
- 2 <https://www.ifrc.org/who-we-are/about-ifrc/our-history-and-archives>
- 3 <https://www.ifrc.org/who-we-are/people-and-structures>
- 4 <https://www.ifrc.org/who-we-are/international-red-cross-and-red-crescent-movement/fundamental-principles>
- 5 <https://asiadisasterguide.unocha.org/II-guidance-frameworks.html>

- 6 Ибид.
- 7 Ибид.
- 8 Ибид.
- 9 <https://www.ifrc.org/who-we-are/international-red-cross-and-red-crescent-movement/emblems-and-logo>
- 10 <https://www.redcross.org.rs/sr/o-nama/istorijat/osnivanje-crvenog-krsta-srbije/>

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постизао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Синонимија и полисемија у правном језику са становишта форензичке лингвистике

Како иста реч може да се употребљава на различите начине, да има више различитих значења или да само једна нијанса промени ток поступка, уз конкретне примере из стране и домаће судске праксе, представљено је у продужетку.

Појмови синонимије и полисемије

Понекад ни говорници којима је неки језик матерњи нису свесни свих могућих значења једне речи. Може да им буде познато само једно њено значење, нарочито ако су друга везана за професионалне или уско специјалне оквире. На пример, реч *апел*, по „Речнику српскохрватскога књижевног језика” Матице српске из 1990. године, може да има три значења. Оно основно је да је апел (мушки род, фр.) *позив који се упућује са одређеним захтевом или молбом*, при чему је наведен следећи пример: „Покуша да се извуче из неприлике у коју га је бадио њен апел на његову помоћ.” Правници би рекли да у њиховој науци та реч има и другачије значење, па је тако у правном жаргону реч о *жалби вишем суду против пресуде нижег суда*. Ни јавност ни правници можда не знају да постоји и треће значење те речи, и то у војној терминологији у смислу *збор*, с тим што је у поменутом речнику наведен следећи пример: „У средини, између зграда, налазило се двориште пуно прашине где се одржавало апел и где су заробљеници играли одбојку.”¹

Како је у претходним текстовима о правном језику у овом часопису, који су објављени у јануару, фебруару и марту, истицано да је важно да језик правних аката буде јасан и прецизан, а никако двосмислен, јасно је и зашто је познавање различитих значења исте речи или сличних значења различитих речи неопходан предуслов да би поменути захтев био испуњен. У ту сврху корисно је и потребно током састављања текстова закона, али и касније, током истражних и судских поступака ангажовати форензичке лингвисте.

Пре анализе наведених појмова у правном језику потребно је разграничити и шта су у ствари полисемија и синонимија. Наиме, према „Граматичи српског језика”:

1) Полисемија² представља вишезначност (многозначност) једне речи, тј. својство једне речи да има више значења, док се, супротно томе, говори о моносемичним (једнозначним) речима, какве су, на пример, *зоб*, *сир*, *миш*, *клавир*, *канай*, *брзо*, *два*, *засиој*, *доврџак*, *прејоварџи*, *зимски*. На пример:

■ за именицу **глава**, поред основног значења (1) „горњи део човечјег и одговарајући део

текућа цена, а на тржишту места продавца у време уговорено за предају ствари нема званичне евиденције о текућој цени. То друго решење узима у обзир текућу цену најближег

тржишта на којем постоји званична евиденција о текућој цени, увећану за трошкове превоза до тржишног места продавца.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендоте

- 1 Михаило Стевановић, Људевит Јонке, „Речник српскохрватскога књижевног језика”, Матица српска, 1990, стр. 89.
- 2 Ж. Станојчић и Љ. Поповић, „Граматика српскога језика”, уџбеник за средње школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1992, стр. 160.
- 3 Ибид, стр. 163 и 164.
- 4 Нађа с. Миљковић, „Полисемија као један од проблема превођења са француског на српски језик на примеру Споразума о отвореном небу и пратећих аката”, Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, 2020, у: Зборник радова Учитељског факултета 14, 2020.
- 5 [https://www.ijhssi.org/papers/vol8\(9\)/Series-2/J0809025359.pdf](https://www.ijhssi.org/papers/vol8(9)/Series-2/J0809025359.pdf)
- 6 https://www.researchgate.net/publication/323616342_The_Interpretation_of_Legal_Language

Нова опција у оквиру нашег електронског издања Прописи.НЕТ

PROPISI.NET | ING-PRO
ISSN 1820-4880

🔍

МОЈЕ ФАСЦИКЛЕ:

Издвојено у мојој фасцикли

Прва фасцикла

Фасцикла за важну тему!
Фасцикла за сваки предмет!
Фасцикла за сваког клијента!

Кликом на ☆ издвојите документе (чланке, прописе, правна мишљења, судску праксу, стручне коментаре, образце и уговоре) битне за ваше пословање, како бисте их прикупили на једном месту, у оквиру нове опције „Моје фасцикле”, где им након тога приступате једним кликом.

Уз издвојени документ можете да забележите :

- кључну мисао из чланка, прописа, службеног мишљења, судске пресуде, коментара;
- тумачење прописа, појединог члана прописа, одређеног спорног питања;
- напомену о повезаним прописима са издвојеним документом који су од важности за вас;
- свој коментар или запажање;
- личну напомену за ког клијента је документ битан;
- напомену за који судски, управни или други поступак је документ битан и сл.

Замените стикере, налепнице и белешке разбацане на више места Мојим фасциклама!

Детаљне информације пронађите у оквиру Корисничког упутства, које је доступно у оквиру издања, или контактирајте колеге из Службе промоције и продаје.

Прејлед Ыройиса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

ДРЖАВНА УПРАВА

- Упутство о допуни Упутства за спровођење обуке у области спречавања корупције и јачања интегритета („Сл. гласник РС” бр. 26/2024 од 29. 3. 2024)
- Уредба о изменама Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције („Сл. гласник РС” бр. 26/2024 од 29. 3. 2024)
- Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за социјалну заштиту у Републици Србији („Сл. гласник РС” бр. 34/2024 од 19. 4. 2024)
- Упутство о изменама и допунама Упутства за спровођење Закона о јединственом бирачком списку („Сл. гласник РС” бр. 34/2024 од 19. 4. 2024)
- Закон о изменама и допуни Закона о локалним изборима („Сл. гласник РС” бр. 35/2024 од 25. 4. 2024)

БУЏЕТСКИ СИСТЕМ, ПОРЕЗИ, ЦАРИНЕ, АКЦИЗЕ

- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Сл. гласник РС” бр. 26/2024 од 29. 3. 2024)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 29/2024 од 3. 4. 2024)
- Усклађени динарски износи акциза из члана 9. ст. 1. и 5, члана 12а, члана 14, члана 14а став 2. т. 5) и 6), члана 14б, члана 40а став 1. т. 8)–11), члана 40г и члана 40о став 1. Закона о акцизима годишњим индексом потрошачких цена у 2023. години („Сл. гласник РС” бр. 30/2024 од 5. 4. 2024)
- Правилник о измени и допунама Правилника о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака („Сл. гласник РС” бр. 32/2024 од 12. 4. 2024)

ПРАВОСУЂЕ

- Правилник о праћењу рада судова („Сл. гласник РС” бр. 30/2024 од 5. 4. 2024)
- Правилник о поступку избора члана Високог савета тужилаштва из реда јавних тужилаца („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Правилник о попуњавању извршилачких радних места и положаја у Административној канцеларији Високог савета тужилаштва („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Правилник о критеријумима и показатељима вредновања рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Правилник о дисциплинским органима Високог савета тужилаштва и дисциплинском поступку („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Етички кодекс чланова Високог савета тужилаштва („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Етички кодекс јавних тужилаца („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Пословник о раду Изборне комисије Високог савета тужилаштва („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Одлука о организацији и раду Административне канцеларије Високог савета тужилаштва („Сл. гласник РС” бр. 33/2024 од 18. 4. 2024)
- Правилник о начину рада Изборне комисије Високог савета судства („Сл. гласник РС” бр. 34/2024 од 19. 4. 2024)
- Правилник о поступку за избор судије и председника суда („Сл. гласник РС” бр. 34/2024 од 19. 4. 2024)
- Правилник о поступку по притужбама („Сл. гласник РС” бр. 34/2024 од 19. 4. 2024)

Преилед њројиса...

■ Правилник о примени трошковног принципа и извештавању од стране привредног субјекта са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Сл. гласник РС” бр. 30/2024 од 5. 4. 2024)

■ Правилник о условима и начину утврђивања и провере идентитета физичког лица коришћењем средстава електронске комуникације („Сл. гласник РС” бр. 31/2024 од 11. 4. 2024)

ЗАШТИТА ОД ПОЖАРА

■ Правилник о техничким нормативима безбедности гаража од пожара („Сл. гласник РС” бр. 31/2024 од 11. 4. 2024)

■ Правилник о изменама и допуни Правилника о условима и начину одузимања овлашћења и лиценци издатих за израду главног пројекта заштите од пожара и за пројектовање и извођење посебних система и мера заштите од пожара („Сл. гласник РС” бр. 31/2024 од 11. 4. 2024)

СПОРТ

■ Правилник о допуни Правилника о спортским гранама од посебног значаја за Републику Србију („Сл. гласник РС” бр. 28/2024 од 1. 4. 2024)

■ Правилник о измени и допуни Правилника о националној категоризацији спортова („Сл. гласник РС” бр. 32/2024 од 12. 4. 2024)

■ Правилник о допуни Правилника о спортским гранама и областима спорта у Републици Србији и спортским дисциплинама у оквиру спортских грана и области спорта („Сл. гласник РС” бр. 35/2024 од 25. 4. 2024)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

■ Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма управљања водама у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 26/2024 од 29. 3. 2024)

■ Правилник о изменама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање („Сл. гласник РС” бр. 28/2024 од 1. 4. 2024)

■ Одлука о привременој забрани увоза пелета од дрвета („Сл. гласник РС” бр. 30/2024 од 5. 4. 2024)

■ Правилник о садржини и начину вођења евиденције произвођача, обрађивача и прерађивача дувана („Сл. гласник РС” бр. 30/2024 од 5. 4. 2024)

■ Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене („Сл. гласник РС” бр. 31/2024 од 11. 4. 2024)

■ Правилник о оверавању аутоматских вага за појединачно мерење („Сл. гласник РС” бр. 31/2024 од 11. 4. 2024)

ИНГ-ПРО

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ВИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед